

Nr 349.

Godkänd av första kammaren den 11 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 11 juni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. m. jämte i ämnet väckta motioner dels ock Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse angående dyrtidstillägg åt häradshövdingarna och vissa extra befattningshavare i domsagorna.

(Statsutskottets utlåtande nr 186.)

Till Konungen.

Sedan Eders Kungl. Maj:t dels i den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen, nr 2, med förslag till tilläggsstat för år 1920 föreslagit riksdagen att, i avvaktan på proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, för ändamålet beräkna erforderliga anslag under de särskilda huvudtitlarna, dels ock i den samma dag avlåtna statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att för år 1921 beräkna särskild avsättning för dyrtidstillägg åt vissa befattningshavare m. fl., har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 30 januari 1920 avlåten proposition (nr 95), under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

1) att godkänna propositionen bifogade, nedan intagna förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst;

2) att i avseende å dyrtidstillägget för år 1920

dels medgiva, att till befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, statens domäner, post-

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 14 saml. Nr 349.

sparbanken, flottans pensionskassa samt statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. dyrtidstillägg må utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas;

dels för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid nedannämnda verk och institutioner å tilläggsstat för år 1920 anvisa

under sjätte huvudtiteln:

för försäkringsinspektionen ett reservationsanslag å kronor 45,200,
att av bidrag till försäkringsinspektionen direkt utgå;
för statens biografbyrå ett reservationsanslag å kronor 20,800,
att av avgifter för granskning av biografbilder direkt utgå;

under sjunde huvudtiteln:

för mynt- och justeringsverket ett reservationsanslag å kronor 80,000,
att av inkomst av myntning och justering direkt utgå;
för patent- och registreringsverket ett reservationsanslag å kronor 430,000,
att av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel direkt utgå;
för bank- och fondinspektionen ett förslagsanslag å kronor 50,800,
att i första hand direkt utgå av bidrag till bankspektionen; samt
för kontrollstyrelsens avdelning för skattefri sprit ett reservationsanslag å kronor 40,800,
att av denatureringsavgifter direkt utgå;

dels ock till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid verk och institutioner, som icke här ovan särskilt angivits, å tilläggsstat för år 1920 såsom förslagsanslag anvisa

under andra huvudtiteln	kronor	4,780,000
» tredje »	»	900,000
» fjärde »	»	29,210,000
» femte »	»	18,320,000
» sjätte »	»	13,760,000
» sjunde »	»	10,290,000
» åttonde »	»	13,800,000
» nionde »	»	2,940,000

samt

3) att i avseende å dyrtidstillägget för år 1921

dels till bestridande av kostnaderna för dylik förmån åt statens befattningshavare och pensionärer m. fl. vid sidan av huvudtitlarna såsom avsättning å 1921 års riksstat anvisa ett förslagsanslag, högst..... kronor 160,000,000,

dels ock förklara, att under år 1921 tillsvidare och intill dess definitivt beslut fattats rörande de medel, av vilka för sagda år kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst skola bestridas, härför erforderliga belopp skola utgå

beträffande befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, statens domäner, postsparbanken, flottans pensionskassa, statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., försäkringsinspektionen, statens biografbyrå, mynt- och justeringsverket, patent- och registreringsverket, bank- och fondinspektionen samt kontrollstyrelsens avdelning för skattefri sprit av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas, samt

beträffande befattningshavare vid övriga verk och institutioner av de medel, vilka för beredande av dyrtidstillägg under år 1921 kunna varda å riksstaten för sagda år särskilt avsatta.

Det propositionen bilagda förslaget till kungörelse är av följande lydelse:

Förslag

till

Kungörelse

med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst

Häri genom förordnas som följer:

§ 1.

Mom. 1. Befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder, äga, där ej bestämmelser i annan ordning

äro eller varda meddelade, med nedan i denna författning angivna begränsningar och undantag uppbära dyrtidstillägg å följande i avlöningen ingående slag av kontanta förmåner, nämligen:

- lön och lönetillägg;
- tjänstgöringspenningar;
- ortstillägg, dyrortstillägg och kallortstillägg;
- arvode;
- ålderstillägg och därmed jämförlig avlöningsförhöjning;
- ersättning för bostad, bränsle, lyse, inkvartering och beklädnad;
- inkvarterings- och servisbidrag;
- dagavlönning och dagavlöningsstillägg vid armén och marinen samt portionsersättning för underofficerare vid flottan, beräknad efter 62 öre per dag;
- docentstipendium vid statens högskolor;
- extra avlöningstillägg;
- extra lönetillägg;
- provisoriskt avlöningstillägg;
- tillfällig löneförbättring;
- tillfälligt lönetillägg;
- tillfällig förhöjning i dagavlönning för visst manskap vid armén och marinen;
- häradskrivares och landsfiskals förvaltningsbidrag; samt
- uppmuntringspenningar och tillfällig arvodesförhöjning för lotsar, kvarstående på gammal stat.

Mom. 2. Åtnjuter befattningshavare, som i mom. 1 omförmåles, i och för tjänsten efter vederbörande myndighets bestämmande beklädnadsersättning eller annan kontant ersättning, må jämväl å sådan ersättning dyrtidstillägg utgå, om och i den mån myndigheten, med hänsyn särskilt till efter ingången av augusti månad 1914 till följd av stegringen i levnadskostnaderna beviljad förhöjning av ersättningen, prövar sådant av omständigheterna påkallat.

§ 2.

Dyrtidstillägget utgår, i enlighet med vad i § 3 närmare stadgas, i visst förhållande till ett grundtal, som av Kungl. Maj:t fastställles.

Grundtalet bestämmes sålunda, att sedan, med ledning av genom socialstyrelsens försorg verkställda beräkningar rörande den efter ingången av augusti månad 1914 inträdda ökningen i levnadskostnader, av Kungl. Maj:t fastställts det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsök-

ningen, nämnda tal minskas med en niondel därav, varvid, för det fall att det sålunda erhållna talet icke är jämt delbart med 2, detsamma, därest det med högst 1 understiger närmast högre med 2 jämnt delbara tal, höjes till sistnämnda tal, men eljest sänkes till närmast lägre med 2 jämnt delbara tal.

Allt efter som inträffade förändringar i levnadskostnadernas allmänna läge därtill giva anledning, fastställer Kungl. Maj:t, med ledning av de av socialstyrelsen senast verkställda beräkningar rörande ökningen i levnadskostnader, nytt grundtal att äga tillämpning från och med den månad, under vilken Kungl. Maj:ts beslut kungjorts, till den månad, under vilken Kungl. Maj:t må komma att på grund av ånyo inträdd förändring fastställa annat grundtal.

Närmare föreskrifter angående de beräkningar rörande ökningen av levnadskostnader, som skola av socialstyrelsen verkställas, meddelas av Kungl. Maj:t.

§ 3.

Mom. 1. För andra i denna kungörelse avsedda befattningshavare än de i mom. 2 här nedan nämnda utgår dyrtidstillägget på följande sätt.

Å avlöningsförmåner, som icke överstiga 100 kronor för månad, utgår dyrtidstillägget efter ett procenttal, som motsvarar grundtalet.

Överstiga avlöningsförmånerna 100 kronor för månad, utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 100 kronor för månad, på sätt nyss sagts, samt för den del, som överstiger 100 kronor men icke 1,250 kronor för månad, efter ett procenttal, som motsvarar hälften av grundtalet. Å del, som överstiger 1,250 kronor för månad, utgår icke dyrtidstillägg.

Mom. 2. Rörande dyrtidstillägg åt befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk samt häradshövdingar och vissa vikarier för sistnämnda befattningshavare är särskilt stadgat.

§ 4.

Dyrtidstillägg beräknas endast å avlöningsförmåner, som utgå av statsmedel. Där avlöning bestrides dels av statsmedel och dels av andra medel, beräknas dyrtidstillägg endast å den del därav, som utgår av statsmedel; dock att dels dyrtidstillägg åt befattningshavare vid universitetet, de allmänna läroverken och navigationsskolorna samt till lantbruks-

akademiens sekreterare beräknas å hela det belopp, vartill i § 1 angivna slags avlöningsförmåner författningsenligt uppgå, utan avseende därå, att till bestridande av nämnda institutioners utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel, dels beträffande biträdande lärare vid musikaliska akademien, till vilkens avlöande akademien lämnar tillskott av egna medel, dyrtidstillägg beräknas jämväl å sådant tillskott, i den mån ersättningen icke utgår efter högre belopp för undervisningstimme i veckan än som tillkommer ordinarie lärare vid akademien, dels ock till förste notarie i domsaga, vikarie för förste notarie och den, som förordnats att förvalta häradshövdingämbetet, dyrtidstillägg bestrides av statsmedel även å den del av utgående arvode, som gottgöres statsverket genom avdrag å häradshövdingens avlöningsmedel.

I fråga om notarie vid domkapitel likställes med de avlöningsförmåner, varå dyrtidstillägg enligt § 1 mom. 1 skall utgå, så stor del av vederbörandes övriga inkomster i tjänsten, att det belopp, varå dyrtidstillägg beräknas, uppgår till 2,500 kronor utöver enligt stat utgående avlöningsförmåner.

Dyrtidstillägg beräknas även å författningsenligt utgående inkvarterings- och servisbidrag, som gäldas av andra medel än statsmedel.

Befattningshavare vid allmänt läroverk och vid högre lärarinneseminarier åtnjuta dock icke dyrtidstillägg å hyresersättning.

§ 5.

Befattningshavare, som är tjänstledig för offentligt uppdrag eller för sjukdom eller som åtnjuter ferier, semester eller därmed jämförlig tjänstledighet, äger att utan hinder av sådan ledighet uppbära det dyrtidstillägg, som eljest skolats tillkomma honom. För den, som har tjänstledighet av annan anledning, minskas dyrtidstillägget i samma proportion som förhållandet mellan den under ledigheten uppburna avlöningen och den avlöning, som skolats utgå, därest befattningshavaren icke åtnjuter dylik ledighet.

§ 6.

Till befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning till siffran bestämts av Kungl. Maj:t, utbetalas dyrtidstillägg under iakttagande i tillämpliga delar av de i §§ 1—5 meddelade bestämmelserna.

§ 7.

Till innehavare av sådan befattning i statens tjänst, för vilken avlöningen icke till siffran bestämts av Konung och riksdag eller av Kungl. Maj:t och ej heller utgår efter av riksdagen prövade grunder, skall den myndighet, som äger bestämma avlöningen, lämna dyrtidstillägg, därest och i den mån myndigheten, med hänsyn särskilt till efter ingången av augusti månad 1914 till följd av ökningen i levnadskostnader beviljad avlöningsförhöjning, anser sådant av omständigheterna påkallat, därvid de i §§ 1—5 meddelade bestämmelserna skola äga motsvarande tillämpning med iakttagande tillika, att till sådana icke ordinarie befattningshavare, som för sitt arbete i statens tjänst åtnjuta så kallade gratifikation eller flitpenningar, dyrtidstillägg må utgå med högst hälften av vad dyrtidstillägg å dem tilldelade belopp enligt berörda bestämmelser skolat utgöra.

§ 8.

För befattningshavare, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, beräknas dyrtidstillägget å de sammanlagda avlöningsförmånerna och utbetalas vid den befattning, som medför högsta avlöningen eller, därest avlöningarna äro lika, vid den befattning, till vilken han först blivit befordrad.

§ 9.

Med befattningshavare i statens tjänst likställas i avseende å rätt till dyrtidstillägg befattningshavare vid flottans pensionskassa och statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. samt indelt manskap vid krigsmakten.

§ 10.

Om befattningshavare under året avlidit, innan honom tillkommande dyrtidstillägg till fullo utbetalts, övergår hans rätt härutinnan till stärbuset.

§ 11.

Till hjälp vid dyrtidstilläggets uträkning utfärdar Kungl. Maj:t nödiga tabeller.

§ 12.

Dyrtidstillägget utbetalas månadsvis i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1920.

I sammanhang med propositionen nr 95 har riksdagen till behandling företagit en till riksdagen den 5 mars 1920 avlåten proposition, nr 407, vari Eders Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementensärenden för nämnda dag föreslagit riksdagen att godkänna nedan intagna förslag till kungörelse angående dyrtidstillägg åt häradshövdingarna och vissa extra befattningshavare i domsagorna. Ifrågavarande förslag till kungörelse är av följande lydelse:

Förslag

till

kungörelse angående dyrtidstillägg åt häradshövdingarna och vissa extra befattningshavare i domsagorna.

Härigenom förordnas som följer:

§ 1.

Till häradshövding skall dyrtidstillägg utgå å en antagen inkomst av 11,500 kronor om året.

§ 2.

Vikarie för häradshövding ävensom biträdande domare, brottmålsdomare, förste och andre notarie samt vikarie för dem äga att åtnjuta dyrtidstillägg å de arvoden, som till dem utgå av statsmedel. Till vikarie för häradshövding samt till andre notarie och vikarie för andre notarie bestrides dyrtidstillägg av statsmedel jämväl å den del av utgående arvode, som gottgöres statsverket genom avdrag å häradshövdingens avlöningsmedel.

§ 3.

I övrigt gälla beträffande dyrtidstillägg åt de i §§ 1 och 2 omnämnda befattningshavare i tillämpliga delar bestämmelserna i kungörelsen med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

§ 4.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1920.

I anledning av förevarande propositioner, utom i vad propositionen nr 95 angår befattningshavare, dels tillhörande jordbruksdepartementet, dels ock vid flottans pensionskassa och statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., får riksdagen anföra följande.

Det har för riksdagen framstått såsom en angelägenhet av synnerligen stor betydelse, att statstjänarne snarast möjligt erhålla en tillfredsställande kompensation för den på grund av världskriget inträffade prisstegringen. Under de rådande statsfinansiella förhållandena har riksdagen visserligen icke funnit det vara möjligt att nu åstadkomma sådana höjningar i dyrtidstillägget, som i vissa i ämnet inom riksdagen väckta motioner påyrkats. Men riksdagen har dock ansett det nödvändigt, att åtgärder vidtagas, som i större utsträckning, än Eders Kungl. Maj:ts förslag medger, tillgodose kraven på kompensation för prisstegringen.

Då riksdagen närmare övervägt, huru förhöjningen i dyrtidstillägget lämpligast skall kunna ernås, har riksdagen funnit sig böra i tvenne väsentliga avseenden avvika från Eders Kungl. Maj:ts förslag.

I första hand har det syntts riksdagen vara önskligt, att det s. k. grundtalet närmare anslutes till den verkliga pridfördyringen, än nu är förhållandet och enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag framdeles skulle bliva fallet. Att sätta grundtalet lika med talet för pridfördyringen, utan någon reduktion, har riksdagen dock ansett vara mindre lämpligt, då beräkningarna av prisstegringen givetvis icke kunna bliva fullt exakta och fördenskull en viss marginal kan vara befogad till förebyggande av, att dyrtidstillägget utgår efter högre procenttal än som motsvarar den verkliga ökningen i levnadskostnaderna. Riksdagen har fördenskull ansett, att grundtalet bör så avvägas, att det motsvarar indextalet för pridfördyringen minskat med 5 enheter, därest indextalet icke är jämnt tal, eljest med 6 enheter. Med nu rådande prisläge skulle grundtalet då bliva 160 mot enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag 146.

Vad därefter beträffar den inkomstgräns, till vilken dyrtidstillägget bör utgå efter ett procenttal lika med grundtalet, har riksdagen, jämväl med avvikelse från Eders Kungl. Maj:ts förslag, funnit sig böra förorda, att viss åtskillnad göres mellan familjeförsörjare och övriga befattningshavare. Då riksdagen nu alltså ansett sig böra i viss mån återupptaga tanken på särskilda familjetillägg, har skälet härtill varit, att det under förhandenvarande förhållanden icke låter sig göra att åt alla tjänstemän bevilja dyrtidstillägg till sådana belopp, att jämväl familjeförsörjarna, vilka givetvis äro de som hårdast drabbats av dyrtidens tryck, kunna bliva vederbörligen tillgodosedda. Åtskilliga av de erinringar, som tidigare framställt mot den så kallade dyrtidshjälpen, kunna ock avlägsnas genom tillämpande av ändrade grunder för beräkningen av det ytterligare lönetillskott, som bör tillkomma familjeförsörjarna. Riksdagen har härutinnan funnit en lämplig lösning vara, att för varje av befattningshavare försörjt barn den andel av avlöningen, för vilken dyrtidstillägget må beräknas efter ett procenttal lika med grundtalet, ökas med ett visst belopp utöver vad som gäller för övriga befattningshavare.

Riksdagen har ansett, att hänsyn härvid endast bör tagas till av befattningshavare underhållna barn och alltså icke till hustru. Därest nämligen utsträckt beräkning av dyrtidstillägget efter oducerat grundtal skulle få ske även för hustru, bleve det synnerligen svårt att finna en fast begränsning för familjetillägget. Och skulle hänsyn tagas till hustrur, husföreståndarinnor ävensom andra personer, underhållna av befattningshavarna, skulle de ekonomiska konsekvenserna bli betydande. Vidare håller riksdagen före, att endast barn under 16 års ålder, som på grund av försörjningsplikt underhålles av befattningshavare, bör i nu förevarande hänseende komma i betraktande. Förhöjning av dyrtidstillägget på grund av försörjningsplikt bör givetvis icke beräknas för barn, som i egenskap av befattningshavare eller pensionär själv är berättigat till dyrtidstillägg av statsmedel. För barn, vars föräldrar båda åtnjuta dyrtidstillägg, bör sådan förhöjning utgå endast till den av föräldrarna, som åtnjuter den högsta avlöningen, eller, om avlöningarna äro lika, till fadern. För undvikande av allt för ofta påkommande förändringar vid uträkningen av dyrtidstillägget torde förhållandena vid början av respektive kalenderkvartal böra läggas till grund för beräkningen av dyrtidstillägget för familjeförsörjarna.

Med hänsyn till den höjning av grundtalet, som riksdagen funnit lämplig och för att icke kostnaderna för dyrtidstillägget skola bliva alltför stora, bör enligt riksdagens mening det grundbelopp, på vilket

dyrtidstillägget må beräknas efter ett procenttal lika med grundtalet, icke sättas högre än till en avlöning av 85 kronor i månaden mot för närvarande 100 kronor. Vad därefter angår det procenttal, som bör tillämpas å månadsavlöning över 85 kronor, har riksdagen ansett, att detta lämpligen bör bestämmas till 55 procent av grundtalet, vilket vid nu gällande prisindex ger ett reducerat procenttal av 88. Ifråga om tillskottet för familjeförsörjarna bör enligt riksdagens mening för varje här ifrågakommande barn den andel av månadsavlöningen, för vilket dyrtidstillägget utgår med ett procenttal lika med grundtalet, ökas med 15 kronor. En befattningshavare med 100 kronor i månadsavlöning får alltså, om han underhåller ett barn, räkna fullt grundtal för hela avlöningen, d. v. s. han erhåller efter nuvarande indextal ett dyrtidstillägg av 160 kronor i månaden. Har han däremot flera än ett barn, erhålles för dessa intet familjetillägg, liksom en befattningshavare med en avlöning av högst 85 kronor i månaden eller 1,020 kronor per år icke kan komma i åtnjutande av sådant tillägg.

Av nedan intagna tablå framgår, huru dyrtidstillägget skulle utgå för befattningshavare i olika lönegrupper enligt dels Eders Kungl. Maj:ts förslag dels ock enligt riksdagens beslut.

Dyrtidstillägg för år vid indextal av 265.

Lönebelopp	Kungl. Maj:ts förslag	R i k s d a g e n s b e s l u t						
		Icke familje- för- sörjare	Familje- för- sörjare med 1 barn	Familje- för- sörjare med 2 barn	Familje- för- sörjare med 3 barn	Familje- för- sörjare med 4 barn	Familje- för- sörjare med 5 barn	Familje- för- sörjare med 6 barn
1,000	1,460	1,600.—	1,600	1,600.—	1,600.—	1,600.—	1,600.—	1,600
1,200	1,752	1,790.40	1,920	1,920.—	1,920.—	1,920.—	1,920.—	1,920
1,800	2,190	2,318.40	2,448	2,577.60	2,707.20	2,836.80	2,880.—	2,880
2,000	2,336	2,494.40	2,624	2,753.60	2,883.20	3,012.80	3,142.40	3,200
2,400	2,628	2,846.40	2,976	3,105.60	3,235.20	3,364.80	3,494.40	3,624
3,000	3,066	3,374.40	3,504	3,633.60	3,763.20	3,892.80	4,022.40	4,152
3,600	3,504	3,902.40	4,032	4,161.60	4,291.20	4,420.80	4,550.40	4,680
4,000	3,796	4,254.40	4,384	4,513.60	4,643.20	4,772.80	4,902.40	5,032
4,800	4,380	4,958.40	5,088	5,217.60	5,347.20	5,476.80	5,606.40	5,736
5,000	4,526	5,134.40	5,264	5,393.60	5,523.20	5,652.80	5,782.40	5,912
6,000	5,256	6,014.40	6,144	6,273.60	6,403.20	6,532.80	6,662.40	6,792
7,000	5,986	6,894.40	7,024	7,153.60	7,283.20	7,412.80	7,542.40	7,672
7,200	6,132	7,070.40	7,200	7,329.60	7,459.20	7,588.80	7,718.40	7,848
8,000	6,716	7,774.40	7,904	8,033.60	8,163.20	8,292.80	8,422.40	8,552
8,400	7,008	8,126.40	8,256	8,385.60	8,515.20	8,644.80	8,774.40	8,904
9,000	7,446	8,654.40	8,784	8,913.60	9,043.20	9,172.80	9,302.40	9,432
10,000	8,176	9,534.40	9,664	9,793.60	9,923.20	10,052.80	10,182.40	10,312
12,000	9,636	11,294.40	11,424	11,553.60	11,683.20	11,812.80	11,942.40	12,072
15,000	11,826	13,934.40	14,064	14,193.60	14,323.20	14,452.80	14,582.40	14,712

Enligt inom riksdagens vederbörande utskott verkställda approximativa beräkningar skulle dyrtidstillägget efter ovan angivna grunder medföra en årskostnad för befattningshavare i statens tjänst efter den 1 juli 1920 av omkring 260,000,000 kronor, varav för befattningshavare vid affärsverken 136,000,000 kronor och för befattningshavare uppförda under 2:a—9:e huvudtitlarna (inräknat postsparbanken m. fl.) 124,000,000 kronor.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skola de nya bestämmelserna träda i tillämpning den 1 juli 1920. Då emellertid de tidigare antagna bestämmelserna angående de olika slagen av krigstids- och dyrtidstillägg erhållit retroaktiv verkan och fördenskull bland befattningshavarna täm-

ligen allmänt hysts förhoppningar om att de nya bestämmelser i ämnet, som av innevarande riksdag antagas, skola erhålla tillämpning från 1920 års början, har riksdagen, med hänsyn jämväl till ställningen å statsverkets kassafond, ansett sig böra i viss mån tillmötesgå i vissa inom riksdagen väckta motioner framställda yrkanden om förhöjning i det för första halvåret 1920 utgående dyrtidstillägget. Då riksdagen likväl icke ansett sig böra medgiva, att de nya grunderna utan vidare skola tillämpas jämväl för första halvåret, har riksdagen, efter övervägande av olika alternativ för bestämmande av förhöjningen av det nu utgående dyrtidstillägget, funnit sig böra förorda, att till den, som i enlighet med kungörelsen i ämnet den 30 maj 1919 i egenskap av befattningshavare i statens tjänst uppburit dyrtidstillägg för första halvåret 1920 eller någon del därav, må utgå ett särskilt tillägg, motsvarande 20 procent av de för ifrågakvarande tidrymd vederbörande befattningshavare tillkommande avlöningsförmåner, dock högst efter 1,250 kronor för månad, på vilka enligt nämnda kungörelse dyrtidstillägg må beräknas. Sådant tillägg må dock endast utgå till befattningshavare som är familjeförsörjare, dock att, där både man och hustru äro statsanställda, tillägget utgår endast till endera av dem, och då till den, som åtnjuter högsta lönen. Med familjeförsörjare förstås i detta sammanhang befattningshavare, som är gift, ävensom änkling, änka eller ogift, vilken på grund av försörjningsplikt underhåller barn, som icke uppnått 16 års ålder.

Med hänsyn till ovanberörda höjning av dyrtidstillägget för första halvåret 1920 torde dyrtidstillägget för befattningshavare uppförda under 2:a—9:e huvudtitlarna (inräknat postsparbanken m. fl.) kunna för år 1920 beräknas till i runt tal 110,000,000 kronor.

I fråga om den för år 1921 erforderliga avsättningen för sådana dyrtidstillägg, som icke skola täckas genom vederbörande verks och inrättningsars egna inkomstmedel, torde den av Eders Kungl. Maj:ts föreslagna avsättningen å 160,000,000 kronor böra höjas till omkring 200,000,000 kronor.

Vidkommande detaljbestämmelserna i förslaget till kungörelse i ämnet får riksdagen framhålla följande.

§ 2.

I denna paragraf erfordras vissa jämkningar i Eders Kungl. Maj:ts förslag på grund av den av riksdagen vidtagna förändrade beräkningen av grundtalet.

§ 3.

Förutom de ändringar i denna paragraf, som betingas av riksdagens beslut rörande beräkningen av dyrtidstillägget vid olika avlöningsslägen, har riksdagen funnit sig böra göra vissa andra jämkningar i Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Till att börja med synes det föreslagna stadgandet i mom. 2 kunna utgå samt första stycket av mom. 1 jämkas i anslutning härtill. Den i mom. 2 gjorda uppräkningsavdelningen av de befattningshavare, i fråga om vilka särskilda bestämmelser rörande beräkningen av dyrtidstillägget skola gälla, är icke uttömmande, då fr. o. m. början av år 1921 begränsning av dyrtidstillägget bör ske jämväl för domänverkets personal. Det torde fördenskull vara enklast, att, med uteslutande av mom. 2, bestämmelserna i § 3 angivas avse de befattningshavare, om vilka icke är särskilt stadgat, utan att de olika undantagna personalgrupperna speciellt omnämnas, vilket torde vara överflödigt.

Enligt mom. 2 skulle särskilda bestämmelser gälla beträffande dyrtidstillägg för häradshövdingar och vissa vikarier för dem. Anledningen till att i Eders Kungl. Maj:ts förslag undantag gjorts för dessa befattningshavare är, att vid avlåtandet av propositionen nr 95 frågan om partiell löneförbättring för häradshövdingarna ännu icke kunnat göras till föremål för proposition till riksdagen. Sedan numera beslut av riksdagen fattats rörande sistnämnda fråga, torde det mest ändamålsenliga vara, att de bestämmelser angående dyrtidstillägg åt häradshövdingarna och vissa extra befattningshavare i domsagorna, som föreslagits i propositionen nr 407, inarbetas i den allmänna kungörelsen angående dyrtidstillägget, vilket lätteligen kan ske genom vissa ändringar i § 4.

I § 3 har riksdagen vidare funnit sig böra vidtaga ytterligare en ändring, detta närmast med anledning av en inom riksdagen väckt motion, vilken åsyftat, att extra ordinarie befattningshavare vid statens läroanstalter icke skola i avseende å dyrtidstillägg bliva sämre ställda än tjänstemän med motsvarande avlöningsförmåner, vilkas tjänstgöring är fördelad över hela året.

Enligt de nuvarande bestämmelserna liksom enligt den föreliggande propositionen utgår dyrtidstillägget å avlöningsförmånerna »för månad». Såsom framhållits i det betänkande av särskilda sakkunniga, på vilket 1919 års proposition om dyrtidstillägget var grundad, innebär detta stadgande, att, om en befattningshavare uppbär avlöning för endast en del av en månad, dyrtidstillägget skall utgå med den del av

dyrtidstillägg för hel månad, som belöper å den tid, för vilken avlöning åtnjutes. En extra lärare, som tjänstgjort exempelvis 10 dagar av en månad, skulle därför icke erhålla dyrtidstillägg efter oreducerat grundtal för mera än $\frac{10}{31}$ av 85 kronor av den under månaden uppburna avlöningen. Även om denna princip teoretiskt är riktig, medför densamma ur praktisk synpunkt åtskilliga svårigheter vid uträkningen av dyrtidstillägget, särskilt för extra befattningshavare. Då det synes riksdagen önskligt, att bestämmelserna angående dyrtidstillägget, vilka i allt fall i tillämpningen visat sig föranleda mycket arbete, i möjligaste mån förenklas, har riksdagen beslutat, att dyrtidstillägget framdeles må beräknas å den för varje månad verkligen utbetalda avlöningen. Övergår man till denna princip, kommer skillnaden mellan de icke ordinarie lärarnas och andra befattningshavares dyrtidstillägg att till väsentlig del försvinna. — I anslutning till nu angivna uppfattning har riksdagen formulerat bestämmelserna under § 3 i nedan intagna förslag till kungörelse.

§ 4.

Frånsett de ändringar, vilka hänföra sig till inarbetandet i förevarande paragraf av de föreslagna särskilda bestämmelserna angående dyrtidstillägg för häradshövdingar och viss extra personal i domsagorna, vilka bestämmelser icke givit riksdagen anledning till erinran, har riksdagen ej funnit skäl föreslå någon ändring i § 4.

§ 5.

På grund av den ovan under § 3 berörda ändringen, att dyrtidstillägget skall utgå å den för månad uppburna avlöningen, bör ur § 5 andra punkten uteslutas.

§ 7.

Enligt såväl nu gällande bestämmelser som föreliggande proposition skall till de befattningshavare, varom i denna paragraf är fråga, d. v. s. huvudsakligen extra personal, den myndighet, som äger bestämma avlöningen, lämna dyrtidstillägg, därest och i den mån myndigheten, med hänsyn särskilt till efter ingången av augusti månad 1914 till följd av ökningen i levnadskostnader beviljad avlöningsförhöjning, anser sådant av omständigheterna påkallat. I en inom riksdagen väckt

motion har hemställts, att ordet »särskilt» måtte borttagas ur det återgivna stadgandet. Oavsett de förhållanden, på vilka motionären grundat sitt förslag, har riksdagen funnit sig böra tillmötesgå detsamma. Den nu gällande bestämmelsen torde nämligen giva rum för mycket olika tolkningar samt lämna möjlighet att vid tillmätandet av dyrtidstillägget för den extra personalen taga hänsyn till förhållanden, som enligt riksdagens åsikt icke böra öva inflytande på bedömandet, huruvida och i vilken utsträckning dyrtidstillägg bör utgå till personalen ifråga.

§ 9.

I en annan inom riksdagen väckt motion har föreslagits, att förvarande paragraf skulle ändras därhän, att reservofficersaspiranter vid flottan samt reservmarinintendentsaspiranter skulle i avseende å dyrtidstillägg likställas med statstjänare. Det synes visserligen riksdagen, att även utan uttrycklig bestämmelse därom dessa aspiranter under sin militärtjänstgöring skulle kunna anses såsom befattningshavare i statens tjänst, men då en annan uppfattning gjort sig gällande, har riksdagen beslutat den av motionärerna föreslagna utvidgningen av paragrafen ifråga.

Riksdagen, som i särskilda skrivelser anmäler sina beslut i anledning av propositionen nr 95, i vad densamma avser dels de under jordbruksdepartementet berörda befattningshavare, dels ock befattningshavare vid flottans pensionskassa och statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., har i nu ifrågakommande delar av sagda proposition, vilka ovan ej blivit berörda, icke funnit anledning till annan erinran än att, då beträffande bank- och fondinspektionen bankmedel böra för dyrtidstillägg tagas i anspråk allenast för dyrtidstillägg å avlöningar, som skola utgå av dylika medel, riksdagens beslut beträffande anslaget till bank- och fondinspektionen avfattats i enlighet härmed.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts propositioner nr 95 och nr 407 *dels* godkänt bilagda förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst (bilaga A), med undantag dock i vad angår dels de under jordbruksdepartementet hörande befattningshavare, dels ock befattningshavare vid flottans pensionskassa och statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.; *dels* medgivit, att till den, som på grund av kungörelsen den

30 maj 1919 (nr 262) i egenskap av befattningshavare i statens tjänst åtnjutit dyrtidstillägg för första halvåret 1920 eller del därav, skall utgå förhöjning i dyrtidstillägget motsvarande tjugo procent av de avlöningsförmåner för samma tidrymd, dock högst å ett belopp av 1,250 kronor för månad, på vilka enligt nämnda kungörelse dyrtidstillägg må beräknas, skolande likväl sådant tillägg utgå allenast till befattningshavare, som är familjeförsörjare, samt i fall, där både man och hustru äro statsanställda, endast till endera av dem, och då till den, som åtnjuter högsta lönen.

dels i avseende å dyrtidstillägget för år 1920

medgivit, att till befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk och postsparbanken dyrtidstillägg må utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas;

för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid nedannämnda verk och institutioner å tilläggsstat för år 1920 anvisat

under sjätte huvudtiteln:

för försäkringsinspektionen ett reservationsanslag å kronor 60,000, att av bidrag till försäkringsinspektionen direkt utgå;

för statens biografbyrå ett reservationsanslag å kronor 30,000, att av avgifter för granskning av biografbilder direkt utgå;

under sjunde huvudtiteln:

för mynt- och justeringsverket ett reservationsanslag å kronor 84,000, att av inkomst av myntning och justering direkt utgå;

för patent- och registreringsverket ett reservationsanslag å kronor 550,000, att av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel direkt utgå;

för bank- och fondinspektionen ett förslagsanslag å kronor 70,000, att, såvitt angår dyrtidstillägg å avlöningar, som skola bestridas av bidrag till bankinspektionen, i första hand direkt utgå av dylika medel; samt

för kontrollstyrelsens avdelning för skattefri sprit ett reservationsanslag å kronor 55,000, att av denatureringsavgifter direkt utgå; samt

till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid verk och institutioner, som icke här ovan särskilt angivits, å tilläggsstat för år 1920 såsom förslagsanslag anvisat

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 14 saml. Nr 349.

under andra	huvudtiteln	kronor	6,000,000
» tredje	»	»	1,500,000
» fjärde	»	»	33,000,000
» femte	»	»	20,000,000
» sjätte	»	»	16,000,000
» sjunde	»	»	12,000,000
» åttonde	»	»	16,000,000

dels ock i avseende å dyrtidstillägget för år 1921

ej mindre till bestridande av kostnaderna för dylik förmån åt statens befattningshavare och pensionärer m. fl. vid sidan av huvudtitlarna såsom avsättning å 1921 års riksstat anvisat ett förslagsanslag, högst, 200,000,000 kronor;

än även förklarar, att under år 1921 tillsvidare och intill dess definitivt beslut fattats rörande de medel, av vilka för sagda år kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst skola bestridas, härför erforderliga belopp skola utgå

beträffande befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, postsparbanken, försäkringsinspektionen, statens biografbyrå, mynt- och justeringsverket, patent- och registreringsverket, bank- och fondinspektionen samt kontrollstyrelsens avdelning för skattefri sprit av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas, samt

beträffande befattningshavare vid övriga verk och institutioner av här ovan omförmälda anslag å 200,000,000 kronor.

Stockholm den 11 juni 1920.

Med undersätlig vördnad.

Förslag
till
Kungörelse

med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst

Härigenom förordnas som följer:

§ 1.

Mom. 1. Befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder, äga, där ej bestämmelser i annan ordning äro eller varda meddelade, med nedan i denna författning angivna begränsningar och undantag uppbära dyrtidstillägg å följande i avlöningen ingående slag av kontanta förmåner, nämligen:

lön och lönetillägg;

tjänstgöringspenningar;

ortstillägg, dyrortstillägg och kallortstillägg;

arvode;

ålderstillägg och därmed jämförlig avlöningsförhöjning;

ersättning för bostad, bränsle, lyse, inkvartering och beklädnad;

inkvarterings- och servisbidrag;

dagavlöning och dagavlöningsstillägg vid armén och marinen samt portionsersättning för underofficerare vid flottan, beräknad efter 62 öre per dag;

docentstipendium vid statens högstskolor;

extra avlöningstillägg;

extra lönetillägg;

provisoriskt avlöningstillägg;

tillfällig löneförbättring;

tillfälligt lönetillägg;

tillfällig förhöjning i dagavlöning för visst manskap vid armén och marinen;

häradskrivares och landsfiskals förvaltningsbidrag; samt uppmuntringspenningar och tillfällig arvodesförhöjning för lotsar, kvarstående på gammal stat.

Mom. 2. Åtnjuter befattningshavare, som i mom. 1 omförmäles, i och för tjänsten efter vederbörande myndighets bestämmande beklädnadsersättning eller annan kontant ersättning, må jämväl å sådan ersättning dyrtidstillägg utgå, om och i den mån myndigheten, med hänsyn särskilt till efter ingången av augusti månad 1914 till följd av stegringen i levnadskostnaderna beviljad förhöjning av ersättningen, prövar sådant av omständigheterna påkallat.

§ 2.

Dyrtidstillägget utgår, i enlighet med vad i § 3 närmare stadgas, i visst förhållande till ett grundtal, som av Kungl. Maj:t fastställles.

Grundtalet bestämmes sålunda, att sedan, med ledning av genom socialstyrelsens försorg verkställda beräkningar rörande den efter ingången av augusti månad 1914 inträdda ökningen i levnadskostnader, av Kungl. Maj:t fastställts det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, nämnda tal minskas med 6, därest talet är jämnt, men eljest med 5.

Allt efter som inträffade förändringar i levnadskostnadernas allmänna läge därtill giva anledning, fastställer Kungl. Maj:t, med ledning av de av socialstyrelsen senast verkställda beräkningar rörande ökningen i levnadskostnader, nytt grundtal att äga tillämpning från och med den månad, under vilken Kungl. Maj:ts beslut kungjorts, till den månad, under vilken Kungl. Maj:t må komma att på grund av ånyo inträdd förändring fastställa annat grundtal.

Närmare föreskrifter angående de beräkningar rörande ökningen av levnadskostnader, som skola av socialstyrelsen verkställas, meddelas av Kungl. Maj:t. ●

§ 3.

För befattningshavare, varom icke är i särskild ordning annorlunda stadgat, utgår dyrtidstillägget, räknat efter den för månad uppburna avlöningen, på följande sätt.

Å avlöningsförmåner, som icke överstiga 85 kronor i månaden, utgår dyrtidstillägget efter ett procenttal, som motsvarar grundtalet.

Överstiger avlöningen 85 kronor men icke 1,250 kronor i månaden,

utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 85 kronor, på sätt nyss är sagt, samt för den del, som överstiger 85 kronor, efter ett procenttal lika med femtiofem hundradelar av grundtalet, dock att beträffande befattningshavare, vilken vid början av det kalenderkvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, på grund av försörjningsplikt underhållit barn, som icke uppnått 16 års ålder, den del av månadsavlöningen, för vilken dyrtidstillägget utgår efter ett procenttal motsvarande grundtalet, ökas med 15 kronor för varje dylikt barn. Förhöjning i dyrtidstillägget på grund av försörjningsplikt må icke beräknas för barn, som i egenskap av befattningshavare eller pensionär är berättigat till dyrtidstillägg av statsmedel, och må för barn, vars föräldrar båda åtnjuta dyrtidstillägg enligt denna kungörelse, nu nämnd förhöjning utgå endast till den av föräldrarna, som åtnjuter den högsta avlöningen, eller, om avlöningarna äro lika, till fadern. Därest vid beräkningen av det procenttal, som skall motsvara femtiofem hundradelar av grundtalet, brutet tal uppstår, skall procenttalet jämnas till närmast lägre hela tal.

Uppgår avlöningen till mer än 1,250 kronor i månaden, utgår å den del, som överstiger nämnda belopp, icke dyrtidstillägg.

§ 4.

Dyrtidstillägg beräknas endast å avlöningsförmåner, som utgå av statsmedel. Där avlöning bestrides dels av statsmedel och dels av andra medel, beräknas dyrtidstillägg endast å den del därav, som utgår av statsmedel; dock att dels dyrtidstillägg åt befattningshavare vid universiteten, de allmänna läroverken och navigationsskolorna samt till lantbruksakademiens sekreterare beräknas å hela det belopp, vartill i § 1 angivna slags avlöningsförmåner författningsenligt uppgå, utan avseende därå, att till bestridande av nämnda institutioners utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel, dels beträffande biträdande lärare vid musikaliska akademien, till vilkens avlöande akademien lämnar tillskott av egna medel, dyrtidstillägg beräknas jämväl å sådant tillskott, i den mån ersättningen icke utgår efter högre belopp för undervisningstimme i veckan än som tillkommer ordinarie lärare vid akademien, dels ock till vikarie för häradshövding samt till andre notarie i domsaga och vikarie för andre notarie dyrtidstillägg bestrides av statsmedel även å den del av utgående arvode, som gottgöres statsverket genom avdrag å häradshövdingens avlöningsmedel.

Till häradshövding utgår dyrtidstillägg å en antagen inkomst av 11,500 kronor om året.

I fråga om notarie vid domkapitel likställes med de avlöningsförmåner, varå dyrtidstillägg enligt § 1 mom. 1 skall utgå, så stor del av vederbörandes övriga inkomster i tjänsten, att det belopp, varå dyrtidstillägg beräknas, uppgår till 2,500 kronor utöver enligt stat utgående avlöningsförmåner.

Dyrtidstillägg beräknas även å författningsenligt utgående inkvarterings- och servisbidrag, som gäldas av andra medel än statsmedel.

Befattningshavare vid allmänt läroverk och vid högre lärarinneseminariet åtnjuta dock icke dyrtidstillägg å hyresersättning.

§ 5.

Befattningshavare, som är tjänstledig för offentligt uppdrag eller för sjukdom eller som åtnjuter ferier, semester eller därmed jämförlig tjänstledighet, äger att utan hinder av sådan ledighet uppbära det dyrtidstillägg, som eljest skolat tillkomma honom.

§ 6.

Till befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning till siffran bestämts av Kungl. Maj:t, utbetalas dyrtidstillägg under iakttagande i tillämpliga delar av de i §§ 1—5 meddelade bestämmelserna.

§ 7.

Till innehavare av sådan befattning i statens tjänst, för vilken avlöningen icke till siffran bestämts av Konung och riksdag eller av Kungl. Maj:t och ej heller utgår efter av riksdagen prövade grunder, skall den myndighet, som äger bestämma avlöningen, lämna dyrtidstillägg, därest och i den mån myndigheten med hänsyn till efter ingången av augusti månad 1914 till följd av ökningen i levnadskostnader beviljad avlöningsförhöjning, anser sådant av omständigheterna påkallat, därvid de i § 1—5 meddelade bestämmelserna skola äga motsvarande tillämpning med iakttagande tillika, att till sådana icke ordinarie befattningshavare, som för sitt arbete i statens tjänst åtnjuta så kallade gratifikationer eller flitpenningar, dyrtidstillägg må utgå med högst hälften av vad dyrtidstillägg å dem tilldelade belopp enligt berörda bestämmelser skolat utgöra.

§ 8.

För befattningshavare, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, beräknas dyrtidstillägget å de

sammanlagda avlöningsförmånerna och utbetalas vid den befattning, som medför högsta avlöningen eller, därest avlöningarna äro lika, vid den befattning, till vilken han först blivit befordrad.

§ 9.

Med befattningshavare i statens tjänst likställas i avseende å rätt till dyrtidstillägg befattningshavare vid flottans pensionskassa och statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., indelt manskap vid krigsmakten samt reservofficersaspiranter vid flottan och reservmarinintendentsaspiranter.

§ 10.

Om befattningshavare under året avlidit, innan honom tillkommande dyrtidstillägg till fullo utbetalts, övergår hans rätt härutinnan till stärbhuset.

§ 11.

Till hjälp vid dyrtidstilläggets uträkning utfärdar Kungl. Maj:t nödiga tabeller.

§ 12.

Dyrtidstillägget utbetalas månadsvis i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1920.
